

Verzorgende ouder of Streng vader

Morele metaforen in de Amerikaanse politiek

Aan de hand van taal kunnen cognitieve processen worden blootgelegd die duidelijk maken hoe mensen denken. Het taalgebruik van de Amerikaanse presidentskandidaten Hillary Clinton en Donald Trump laat hun morele overtuigingen zien. Die bevinden zich op de lijn die loopt van de Verzorgende ouder aan de ene kant tot de Streng vader aan de andere kant.

KIKI RENARDEL
DE LAVALETTE

is onderzoeker op de afdeling
Communicatiewetenschap,
Vrije Universiteit Amsterdam.

CHRISTIAN BURGERS

is universitair docent
Communicatiewetenschap,
Vrije Universiteit Amsterdam.

GERARD STEEN

is hoogleraar
Taalbeheersing,
Universiteit van Amsterdam.

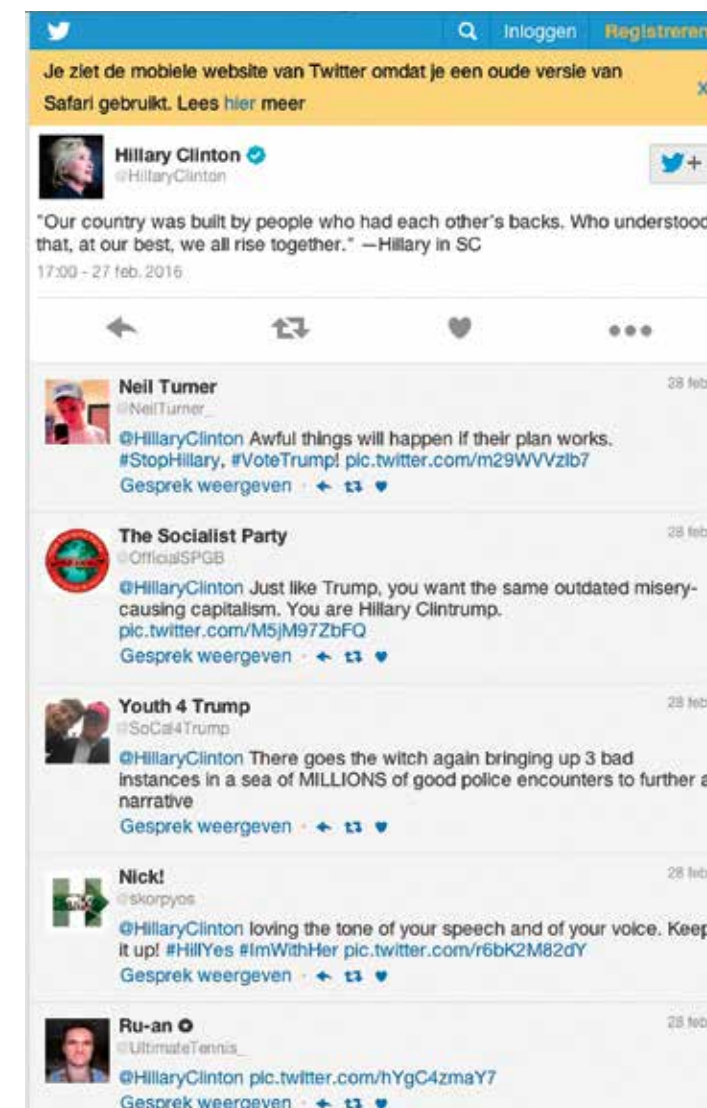

Twee tweets (zie afbeeldingen) van de Democratische presidentskandidate Hillary Clinton en haar Republikeinse tegenstrever Donald Trump verschillen sterk van inhoud en in taalgebruik. Clinton spreekt over hoe Amerika is opgericht door mensen die elkaar steunden. Daarnaast prijst zij de opvatting van deze mensen dat het meeste succes wordt behaald als iedereen een aandeel in dit succes heeft. Hiermee geeft ze aan dat ze solidariteit en samenwerken belangrijke waarden vindt. Trump, daarentegen, spreekt over een metaforisch gevecht waarbij kracht, terugvechten en winnen van belang zijn. Hoe komt het dat het taalgebruik van deze twee presidentskandidaten zo sterk verschilt?

Theory of Moral Reasoning

Een theorie die antwoord kan geven op deze vraag is de Theory of Moral Reasoning (TMR) van cognitief taalkundige George Lakoff (1996/2002). Hij stelt dat politieke voorkeuren worden gebaseerd op morele waarden. Deze morele waarden vinden hun oorsprong in de opvoeding en worden op latere leeftijd geprojecteerd op de overheid. Het land wordt dus vergeleken met een familie, waarbij de overheid de ouder is en het volk de kinderen zijn. Dit blijkt uit uitdrukkingen als 'Founding Fathers' en 'we stuurden onze zonen en dochters de oorlog in'.

In de eerste uitdrukking gaat het om de grondleggers van de VS en niet om biologische vaders. In de tweede uitdrukking gaat het om de mannen en vrouwen die zijn uitgezonden naar een oorlog, maar niet om biologische zonen en dochters. De termen vaders, zonen en dochters zijn in deze context dus metaforen. Deze metaforen in taal geven volgens de Conceptuele Metaforentheorie uiting aan metaforen in ons denken (Lakoff & Johnson, 1980). De Conceptuele Metaforentheorie stelt dat wij veel abstractere zaken vormgeven en begrijpen door het maken van vergelijkingen met meer concrete, bekendere zaken. In dit geval wordt een grote sociale groep, een land, begrepen door vergelijking met een kleine sociale groep, de familie. TMR is dus gebaseerd op de veronderstelling dat wij denken in metaforen.

Twee familiemodellen

Dat Democraten en Republikeinen zulke compleet verschillende wereldbeelden hebben, komt volgens TMR door hun verschillende visies op hoe de ideale familie eruitziet, met elk een eigen set van morele waarden.

TMR stelt dat Democraten hun wereldbeeld baseren op het Verzorgende ouder-model. In dit model worden ouders en kinderen als gelijken gezien. De kinderen worden opgevoed om mededogen

en respect te hebben voor anderen. De belangrijkste morele waarden binnen dit model zijn empathie en verantwoordelijkheid, want de wereld wordt een betere plek wanneer men voor elkaar zorgt en iedereen de kans krijgt zich te ontwikkelen. Wanneer we dit generaliseren naar het niveau van de politiek, dan veronderstelt het Verzorgende ouder-model dat de overheid verantwoordelijk is voor het welzijn van haar burgerkinderen, en dat ze verzorgend en begaan zou moeten zijn. Dit uit zich in politieke voorkeuren zoals progressieve inkomstenbelastingen, sociale voorzieningen en milieubescherming.

Het Republikeinse wereldbeeld draait volgens TMR om het Strenge vader-model. In dit familiemodel staat de vader aan het hoofd van de familie. Kinderen worden opgevoed tot gedisciplineerde, zelfstandige personen door middel van het opstellen van strikte regels en het implementeren van straffen als de regels niet worden opgevolgd. De belangrijkste waarden binnen dit model zijn (zelf)discipline en zelfstandigheid, omdat dit de karakteristieken zijn waarmee je het redt in de gevaarlijke, competitieve buitenwereld. Gegeneraliseerd naar het niveau van de politiek, betekent dit dat de overheid wordt geacht de wet streng te handhaven, en haar burgerkinderen te beschermen tegen externe bronnen van kwaad (zoals buitenlandse bedreigingen). De overheid mag zich echter niet te veel bemoeien met het dagelijkse leven van haar burgers, omdat deze gedisciplineerd en zelfstandig moeten zijn om succes te kunnen krijgen. Deze waarden uiten zich in politieke voorkeuren, zoals proportionele belastingen, de doodstraf en wetgeving die de vrije markt stimuleert.

Deze twee familiemodellen zijn niet absoluut; Democraten en Republikeinen kunnen in meer of mindere mate een Verzorgende ouder of Strenge vader zijn.

De 'muren' van Trump en Clinton

Op basis van TMR zou Clinton dus een Verzorgende ouder zijn, die het belangrijk vindt dat haar kind-burgers verzorgd worden, gelijke kansen krijgen en samenwerken. Trump daarentegen zou de Strenge vader zijn, die gelooft in het recht van de sterkste, in het straffen van ongehoorzame kind-burgers, en in het aansporende effect van competitie. Deze waarden zouden in hun taalgebruik tot uiting moeten komen. Om te zien of dat ook zo is, bestuderen we een aantal uitspraken van Clinton en Trump.

Uit veel uitspraken blijkt dat Clinton empathie, samenwerking en

respect inderdaad belangrijk vindt. Zo spreekt zij in haar overwinningstoespraak in South Carolina (Kane, 2016b) over een toekomst waarin families worden ondersteund, banden binnen gemeenschappen sterk zijn, en waarin men elkaar vertrouwt en respecteert. De woorden 'ondersteunen' en 'sterk' zijn in dit geval metaforisch gebruikt. De letterlijke betekenis van 'ondersteunen' is het

Hillary Diane Rodham Clinton

fysiek ondersteunen van iets of iemand, terwijl het in deze context gaat om het zorgen voor families door middel van het verstrekken van (financiële) hulp. De letterlijke betekenis van 'sterk' is lichamelijke kracht, terwijl in Clintons visie de ideale kracht samenwerking binnen een gemeenschap is.

Een ander voorbeeld is een tweet waarin ze 'de muur van Trump' aanhaalt. Een verkiezingsbelofte van Trump is het bouwen van een muur tussen de VS en Mexico om zo de immigratie van Mexicanen tegen te houden. Clinton (2016) beargumenteert dat ze tegen dit plan is. Ze zegt dat er geen muren gebouwd moeten worden, maar dat de barrières tussen mensen juist afgebroken moeten worden. Het gaat in deze uitspraak niet om fysieke, maar om metaforische barrières. Op deze manier maakt Clinton een metaforische muur van de muur die Trump letterlijk bedoelt. Wederom gaat het in deze tweet om respect en vertrouwen.

Clinton kan echter ook als een Strenge vader uit de hoek komen. Zo sprak zij in Miami over het weer 'heel' maken van Amerika (Kane, 2016a). Volgens TMR behoort de metafoor 'moraliteit is heelheid' tot het Strenge vader-model omdat het concept 'heelheid' homogeniteit en eenvormigheid impliceert, wat zorgt voor kracht en weerstand.

Trump slaat een heel andere toon aan. Ten eerste valt hij zijn tegenstanders persoonlijk aan. Zo noemde hij Marco Rubio een 'lichtgewicht' en een 'klein jongetje' (Trump, 2016a). Wanneer de term 'lichtgewicht' letterlijk wordt opgevat, heeft deze betrekking op het formaat en gewicht van Rubio. De term kan echter ook metaforisch worden opgevat en dan betekent

Donald John Trump

het dat Trump Rubio geen serieuze tegenstander en presidentskandidaat vindt. Deze metafoor past in het Strenge vader-model, waarin persoonlijke kracht als belangrijkste waarde wordt gezien. Daarnaast heerst in dit model de opvatting dat er een morele hiërarchie bestaat, waarin bijvoorbeeld de mens boven de natuur staat, de moreel sterken boven de moreel zwakken, en ouders boven hun kinderen. Door Rubio te vergelijken met een klein kind, impliceert Trump dat deze geen recht heeft op autoriteit, en dus ook niet op het presidentschap.

ook opponent Ted Cruz moest het ontgelden. Cruz werd er door Trump (2016c) van beschuldigd grote praatjes te hebben wanneer het om immigratie gaat, maar dat wanneer het erop aankomt hij hier 'zwak' in is. De term 'zwak' wordt in dit geval metaforisch gebruikt, omdat het niet om lichamelijke kracht, maar om een weinig doortastend optreden tegen immigratie gaat. Hiermee valt ook op dat de metaforen 'sterk' en 'zwak' een andere connotatie hebben binnen de Verzorgende ouder- en Strenge vader-modellen. Binnen het eerste model staat 'sterk' voor sterke sociale banden, terwijl het bij het tweede model om individuele kracht gaat.

Daarnaast heeft Trump het boek *Time to get tough* (2011) geschreven, waarin hij zijn plannen deelt om Amerika weer groots te maken. Het begrip 'tough' kan letterlijk worden vertaald als 'sterk'. Het heeft echter ook een metaforische betekenis: zelfverzekerd en vastberaden. Hij gebruikt deze term ook vaak in toespraken en interviews om zijn beleid en mensen die hij respecteert te omschrijven.

Toch kan ook Trump uit de hoek komen als een Verzorgende ouder. In een Facebookfilmpje waarin hij praat over het maken van deals, zegt Trump (2016b) dat hij wil zorgen voor het volk. Zo'n statement verwacht je eerder van een Verzorgende ouder dan van een Strenge vader.

Conclusie

Aan de hand van taal kunnen cognitieve processen worden blootgelegd die duidelijk maken hoe mensen denken. In dit artikel hebben we hopelijk laten zien hoe het taalgebruik van Clinton en Trump een indicatie kan zijn van hun morele overtuigingen. Wat opvalt aan de gegeven voorbeelden, is dat de morele overtuigingen van Clinton en Trump niet alleen gebaseerd zijn op óf het Verzorgende ouder-model óf het Strenge vader-model, maar dat in hun taalgebruik aanwijzingen te vinden zijn dat zij volgens beide modellen redeneren. Dit betekent dat de twee modellen van Lakoff niet als twee absolute gezien moeten worden, maar eerder als een continuüm waarop politici één van beide kanten kunnen benadrukken. ■

Literatuur

- Clinton, H. [@HillaryClinton]. (27 februari 2016). 'Instead of building walls, we need to be tearing down barriers. We need to show that we really are all in this together.' – Hillary in SC [tweet] <https://mobile.twitter.com/HillaryClinton/status/703745074396602371?p=v>
- Kane, K. (1 maart 2016a). 'The official Hillary for America Super Tuesday live blog: Hillary Clinton just delivered remarks in Miami'. <https://www.hillaryclinton.com/feed/official-hillary-america-super-tuesday-live-blog/>
- Kane, K. (27 februari 2016b). 'What Hillary Clinton said minutes after winning in South Carolina'. <https://www.hillaryclinton.com/feed/what-hillary-clinton-said-minutes-after-winning-south-carolina/>
- Lakoff, G. (1996/2002). *Moral Politics. How Liberals and Conservatives Think*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Trump, D.J. (2011). *Time to Get Tough: Making America #1 again*. Washington: Regnery Publishing.
- Trump, D.J. [@realDonaldTrump]. (26 februari 2016a). 'Lightweight choker Marco Rubio looks like a little boy on stage. Not presidential material!' [tweet] <https://mobile.twitter.com/realdonaldtrump/status/703252241487036417>
- Trump, D.J. (2 maart 2016b). *Making Deals* (video file). <https://www.facebook.com/DonaldTrump/videos>
- Trump, D.J. [@realDonaldTrump]. (23 februari 2016c). 'Ted Cruz only talks tough on immigration now because he did so badly in S.C. He is in favour of amnesty and weak on illegal immigration.' [tweet] <https://mobile.twitter.com/realdonaldtrump/status/702140146343280640>